

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE
Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:
St. Bernat, 5, Pral. 2.^a
CIUTAT DE MALLORCA
Administrador: Juan Riuortol

LA AURORA

A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiel Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N' Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

Civada de Capellà

III

¿Ai què fan ses Fies de la Puríssima?

Això és lo que demana Na Margot, prenint es tò de sermó moral i fent sa competència a qualsevol Rector, predicant an es *feels* cada diumenge dalt sa trona, s'exclama de que ses «Fies de la Puríssima se riguen de l'Esglesia i diguen que, si van a missa, és perque sí, perque ses altres hi van, perque s'enamorat, perque han de dur aqueix o aquell vestit etc. etc., i tantes de coses *que a las claras se ve que no van por devoción, que van por seguir la rutina. Luego los curas quieren hacernos creer que la fe es grande, que las hijas de la purísima son creyentes verdaderas.... y así se medra*. De passada convé deixar ben anotat que aqueix *luego* val tot un Perú. Davant aqueixa parrafada.... *xiaroniana*, davant aqueixa argumentació capaç d'emplomar una ruixada de canonades de 42 durant coranta dies i coranta nits sense fer-hi menció, davant tantes coses *com vou a les claras de sa religió,estic dispost aquí i a-on-se-vaia a defensar que Na Margot s'és feta mereixadora de un monument esmolat dalt es famós de New-York: Sa llibertat il luminant el mon*, però amb una diferència, que s'estatua de Na Margot, plantificada es cap damunt de tot, hauria de dur amb una mà uns quants manats de *mistos de pelleta* i en s'altra cap amunt un cartell, a on es més curts de vista i a dues lloges enfora, e hi poguessen llegir una inscripció, digna de tal persona, que digués: *Sa nul lidat il luminant el caos!*

Això de *medrar* ja és un terme.... excusat p'és socialistes. Però tengu un poc de paciència, lectors, afrontant sa ruixada, que jo abans crec haver-vos-ne dat bon exemple.

«Aqueixes joves que van a l'esglesia, segueix diguent amb un zel digue de millor predicador, *en donde la luz del sol no se ve*, farien millor estudiant sa seua vida, conseqüències i devers, allunyant-se de aqueixes cases a on los arriben a *revolucionar* es seu cap, fent-los creure *la mar* de fets que molt sovint les fan passar martiris.... (etc. etc.).

Aqueixes cases que retreu Na Margot, seràn sens dupte, ses socialistes i *Cajas del pueblo*, que tenen unes i altres sa virtut admirable de *revolucionar* es cap i es cor més nobles i assentats. Sols amb aqueix sentit hem de dir que ha parlat com un llibre, ha dit una veritat com un temple, *vegent-se a les claras* que sa *massa encefàlica* (es cervell) va triumfant poc a poc, gracies a Deu; ara se tracta, no de ses cases socialistes, sinó de l'Esglesia *donde la luz del sol no se ve*. Encara s'història mos ha de contar un fet de tals *revoluciones* de cap.

Ets astròmons que sempre mos parlen de coses enlairades, coneixen p'és cap des dits ses *revoluciones* que certs astres fan dins s'espai. ¿Cosa estranya! dins s'espai i tot hi ha còssos *revolucionaris*, encara que mai s'hagi sentit a dir que sa guardia civil e'hi hagi hagut de prendre part. En Lerroux i demés caps de bandolina, astròmons de.... la terra, de vegades no sols n'han anunciades de *revoluciones*, sinó que les han mogudes, quant no tenien pinsans dins sa butxaca, i es de

dalt no afluixaven la mosca, tapant-los sa boca amb milloques de milenars de pessetes, això casi tothom ho sap; però afirmar que dins l'Esglesia se fan aqueixes *revoluciones*.... de cap i més no *vegent-se sa llum des sol*, francament, senyora Margot, no tengu dret a prendre es pel a nigu tan *a les claras*, dona. Contau-ho a sa tia, si és que en tengu cap. Diguésseu que dins l'Esgl: sia, *donde la luz del sol no se ve*, feieu moneda falsa o, lo que es igual, s'imprimia s'*Obrer*, seria un poc més creïble. ¿Que no estau amb mi? ¡bon repunyalada! Però prenguem altra volta es cap des fil.

Diu Na Margot: Ses al-lotes que, abans de anar missa, veuen es seus enamorats, ses que esperen veure-los en sortir o dins l'esglesia mateix ¿poren escoltar de bona gana es sermó? ¿No vos pareix que estan fent es ridícul més gros?.... Es vostro pensament vola fins que dins sa vostra imaginació veis s'objecte de sa vostra adoració.... ¡Sublim! piramidal monstruós! arxi-monstruós!... ¡Admirado nos has, o Margot amb ses volades des vostro enteniment i també amb ses *vistes* de sa vostra imaginació sorprendent!

I segueix Na Margot descapellant: «¿Por que haceis crear a los curas que hay fe? ¿Porque habeis de seguir vuestra eterna comedia, ayudando con vuestra presencia a hacer creer que todos son religiosos?»

Tengu en compte, Margot, que vos fuig sa llebra. Es de *esas jóvenes* de que parlau i que segons ses regles gramaticals son religioses en tot cas, això és des genre femení; i llavò vos les feis des genre masculí. ¡«Esas jóvenes» «todos son religiosos!» Concordancia viscaina, volem dir, *socialista*!—I seguiu tirant dois i bajanades, dient a *esas jóvenes*:—«Sí, ya lo sé; lo haceis porque os obligan, porque no sois libres.... Si os sucede eso, es porque quereis. Rebelaos y sacudid vuestro yugo.... sois libres!».... Punt final.

¡¡Ja!.... ¡¡Ja!.... ¡¡Ja!.... ¡Quin panxó de riaies llegint es vols de s'enteniment i ses *vistes* de s'imaginació de Na Margot! Hi poren llogar cadiretes! ¡Mare Santa de Deu, amb aqueix socialistes nostros! ¡Son el dimoni per pensar-se'n de bones, i escriure-les tot d'una per fer-les passar a s'història.

Això de la *eterna comedia* pega bé, advertint emperò que està més en caràcter p'és socialistes que per ses «Fies de la Puríssima». ¿Quant serà que aqueix *col laboradors espontaneos* acabaràn sa seua *eterna comedia* treguent a sa claror, dalt un setmanari, tan desvergonyit com incrèdul i desmanyotat, es cent-cames des seus articles que fan niu dins es reconcs sense esterenyinar des seu cap a on no entra sa llum de sa raó ni de sa veritat?

Quant serà que se presentaràn avergonyits de sa *eterna comedia* que fins ara han feta i de ses moltes faltes que han comeses contra sa religió, es sentit comú i sa gramàtica? ¿Quant serà que, moguts d'un acte de homonia, de grandesa de caràcter, que devant Deu i ets homos tendria un mèrit grossíssim, escriguessen per darrera vegada an es peus des seus articles, si no un pensament religió de retractació, aquelles paraules de un escriptor castellà, i que per cert no deixarien de tenir en tal acte una significació, endevinada de tot-hom:

I aquí termina le sainete
Perdonad sus muchas faltas?

Però aqueixa reforma és alou de N' Moron.

Per això respectem-li es seus drets.

Quin mal hi haurà que ses al-lotes vegin es seus enamorats abans o després de missa? ¿això ja los ha de bastar per no escoltar es sermó de bona gana? ¿No vos donàreu una uiadeta an es gep, quant escrivieu tals bestieses, pegant una vegada an es clau i s'altra a sa ferradura, sensa to ni sò ni cavallera porta, criticant-ho tot, lo mateix que si en tot i per tot poguéssu tirar sa primera pedra? Si les duguéssu ui al bou a ses joves, no deixant-los veure ets enamorats, vos mateixa serieu sa primera que retreuriu tot allò tan tendre i poètic de ses quatre parets des convents de monges i des conseis que aqueixes les donen, acabant per no conèixer el mon. Tot això dirieu i molt més, segons que estigués ben trempada sa vostra musa... anèmica. Confessau que això de no escoltar es sermó de bona gana ses *Fies de la Puríssima* perque veuen dins s'imaginació es Deu de ses seues adoracions «que han vist defora, es una de tantes suposicions falses i toixarrudes, com e-hu seria es voler demostrar an es lectors de «LA AURORA» que Na Margot, quant escriu, diu coses encertades i deixa molt de bessó dins es seus articles per aliment des qui los llegeixen, no fa cap llobada, ni deixa molts de roissos an es qui, com noltros, li anam darrera darrera, lo mateix que si la menassem a tancar. Ja se sap que gallina petita no pot fer gros ou. Però deixant ara a un costat tota casta de xanses i potxes, ¿serà acertat afirmar seriament, com feis vos, senyora Margot, que, perque se puguin trobar dos, tres, cinc querns, tots es que vulgou de joves, de *Fies de la Puríssima* caps grinoses, que un dia de festa van a la l'esglesia per pintar-la en so vestit nou, per que ets enamorats s'hi albin i les vegin, sols per això ja no hi ha d'haver fe? Una oronella no fa estiu ni tampoc un quern de *Fies de la Puríssima* no faràn sa fe més forta de lo que és. ¿Que entendre per fe aqueixa senyora? ¿Malevetjava ella engrandir es contorns de sa fe anant a missa i escoltant es sermó de bona gana i aclucant ets uis per no voure s'enamorat, si és que en tenga i que l'esper an es portal de l'esglesia come dimoni tentador, desitjant admirar una vegada més ses seues gracies físiques? ¡Vaja quin dimoni vestit de predicador tenim ara amb Na Margot! No vos faràn presidenta de cap Congregació de *Fies de la Puríssima*! ¡Obres, obres, senyora Margot, i no bels d'euveia en boca de llop! Aqueixes joves mai foren obligades per forsa a fer cap comedia per parèixer religioses. Lliures són com deis molt bé, i per això, lliurement i sense cap jou, com afirmau mentint, perteneixen a qualsevol de ses Associacions de fadrines, establertes per tot arreu, de bo i de manera que, en no agradar-los sa mostra, poren sortir i... tal dia farà un any.

Però tengu sa desgracia, que per cert la vos heu cercada, de voure en tot lo de sa religió, oreia d'ase, això és, es fantasma de s'esclavitut i sa tirania. Tengu sa desgracia de no conèixer sa santa llibertat que sa religió dona an es seus feels, sa fe confiada i senzilla de *esas jóvenes*, de ses *Fies de la Puríssima*, mesclada, si tant voleu, amb una partida de flaqueses i imper-

feccions humanes, que tots, poques ó moltes, en tenim. Un socialisme... inconscient i irrelligiós vos ha enfosquit i *revolucionat* es carabassot i capgirades ses idees i sentiments més vulgars menant-vos a augmentar sa guarda d'es claus seus envillits. Amb això no és estrany que, habitant sempre en tan bona companyia, somieu que es *feels* cristians han d'esser lo mateix que vos.

Vos compatesc, senyora Margot, i perque vos compatesc de cor, acabaré ara amb ses mateixes paraules que clouen es vostro article de ses *Fies de la Puríssima*, retut i magre, diguent vos també que, si vos succeix això d'esser una esclava ignorant d'un socialisme vil que no coneixeu ni pe's forro, es perque voleu. Rebel-lau-vos d'una vegada i treis-vos es jou que tant fort vos aclotella i vos fa anar tan ajupida i acalada que pareixeu una jaia de noranta anys. Son lliure.... per fer bones obres.

LLORENCET DE SES JOTES.

Es problema de sa Diputació de Balears

Fa temps que aqueixa Diputació campa prim perque, com totes ses altres Diputacions, no té més entrades que sa cantitat proporcional que cada Ajuntament de la Provincia li ha de dar de les contribucions i arbitres que perceben les corporacions municipals. Si ets Ajuntaments haguessen pagada a sa Diputació puntualment aqueixa cantitat que los marca sa llei, sa Diputació no passaria ses estretors que passa ni hauria fet es deute grossíssim que ha hagut de fer per sostenir sa partida de servicis que per sa llei li estan comanats. De manera que sa Diputació no deu tant com li deuen a ella ets Ajuntaments. I ¿com així ets Ajuntaments deuen tant i tant a sa Diputació? Perque deixaren de pagar-li molts d'anys lo que pertocava. I ¿perque deixaren de pagar? Per amor de sa maleïda política des pobles i de tota Mallorca. Es Diputats solen esser es caporals de sa política, des diferents partits; i per conservar es seus vots an es pobles no obligaven ets Ajuntaments a pagar lo que pertocava a sa Diputació, i així a poc a poc se congria aqueix deute ferest d'ets Ajuntaments a sa Diputació. Sa Diputació ha aguantada una partida d'anys sa somada; però com tot té fi fora l'amor de Deu, sa Diputació comensa a veure-se apurada tot, però de tot; i, per sortir de tal encallador, un des Diputats, don Lluís Alemany, se'n ha pensada una: que sa Diputació se constitueca en Mancomunitat, concedint-li s'Estat tots es beneficis que concedeix es Real Decret de 18 de desembre de 1913, creador de ses Mancomunitats i que tots ets Ajuntaments se mancomunin ells amb ells i amb sa Diputació, i que aquesta posi amb autorisació des Govern un impost damunt s'exportació, això és, damunt ses coses que treuen de Mallorca venent-les per fora Mallorca; i amb so producte de tal impost sa Diputació poria tirar endavant, i no haurien ets Ajuntaments d'augmentar sa cantitat proporcional que han d'entregar des seus ingressos a sa Diputació. Sa Diputació ha convidats ets Ajuntaments i Corporacions econòmiques, comercials o industrials i llavò la Prensia per que cadascú hi di

ga sa seua; i, sentit es parer de tots, resoldre llavò lo que més haja de convenir. També el Sr. Bal·le de Ciutat s'és dirigit an ets altres Bal·les de la Província demanant-los es seu parer sobre una qüestió tan greu com aquesta, que afecta a tota sa Província i especialment a tots ets Ajuntaments.

¿Que hi trobam en tot això? E'hu direm amb ses més poques paraules possibles.

Per primera, trobam que sa Mancomunitat l'hauria fer sa Diputació amb ses altres Diputacions Catalanes, com e'hu demanà sa nostra historia, sa nostra sanc, es nostros interessos. ¿Amb-e qui tenim més comunicació mallorquins, menorquins i eivissencs? Amb sos catalans, amb Barcelona; mitja Mallorca viu de Barcelona, de ses merques que duim a sa plassa de Barcelona. Per lo mateix es nostros interessos són amb sos de Barcelona. I no és sols això: ¿què som noltros mallorquins, menorquins i eivissencs més que catalans? Ja sabem que es nostros *filisteus*, es qui pretenen d'illustrats i no són més que uns ignorants presumits, se subleven i surten de botador en dir-los que es balears son catalans; ¿però són estats capaces mai de demostrar, de provar que no sia així? Mai han poguda ni sabuda presentar cap prova en contra.

Per convercer-se qualsevol de que els balears son catalans, no hi ha més que obrir s'istoria balear, que diu ben clar i llampant que, una volta conquistades Mallorca, Menorca i Eivissa del Rei En Jaume i sos successors i cavallers, sa població sarraïna en desaparegué, no se sab que n'hi trobassen de cristiana, i vengueren catalans a poblar-ho. D'aqueis catalans desxendih es balears (mallorquins, menorquins, eivissencs). Maldament s'istoria no digués res d'això, bastaria per sebre-hu cert ficar-se en sa llengo que parlam es balears i en sos nostros llinatges. ¿Qui hu dupta que es *mallorquí, menorquí i eivissenc* és pur català? Veiam, ¡que en surta qualcun de filisteu a presentar qualque raó en contra! Cap n'hi ha que sia capaç. ¡Si se dona es cas de que sa llengo catalana allà on s'és conserva la més pura és a ses Illes Balears! I ¿què en direm des *llinatges i noms de lloc balears*? Casi tots son noms de ciutats, viles, comarques o rius de Catalunya, que son catalans. Lo que és es *filisteus* fan moltes de riaies amb so no voler esser catalans. Pobrets! bé poren tirar coses! no'l se treuran an es bast. Es parents no se trien; no hi ha altre remei que tenir es que Deu mos ha donats.

De manera que lo natural, lo lògic, lo raonable és que sa Diputació de Balears se *mancomuni* no tota sola, sinó amb ses seues germanes de Catalunya. Tot lo que no sia això, serà ganancia de Na Peix frit, serà perdre es temps i no tenir res an es fus.

En quant a s'impost sobre s'exportació, el consideram inacceptable, com le hi considera sa Cambra de Comerç de Ciutat i altres entitats enteses en la materia. Es vot d'ets Ajuntaments no ofereix totes ses garanties que serien del cas; és un vot interessat per lo quant aquest impost els alliberaria d'haver d'entregar es *contingent* o cantidat proporcional a sa Diputació, tant o més gros que fins ara. No és extrany que molts d'Ajuntaments trobin que sí que s'ha de posar s'impost damunt s'exportació, que faria s'industria balear de pitjor condició que sa de ses altres regions d'Espanya. Llavò una altra cosa: fins que hu vegem, no hu creurem que s'Estat desfassa ses lleis que hi ha que priven de imposar tributs per passar merques d'una a altra provincia dins Espanya.

Un altre remei hi ha p'és mal que pateix sa Diputació, llevar sa causa que ha dúit aquest mal, matar sa política del dimoni que fa tants d'anys domina ses Illes Balears: que ets Ajuntaments administrin bé, que fassen pagar

a lo just es consum i ets altres arbitres a tothom, que no malgastin es diners, i que paguin puntual es *contingent* o candidat que los toca, a sa Diputació; i que de lo que li deuen d'enrera, que paguin un tant cada any fins que estiguen cabals. Això seria possible si es caporals de sa política de tots es partits fessen una lliga patriòtica, establissen una intel·ligencia mutua, un compromís solemne de no amparar ni fer costat mai a cap Ajuntament mal pagador del *Contingent Provincial*, a fi de que ets Ajuntaments mai poguessen dir an es caporals de la Diputació:—Si no teniu tolerancia amb noltros, si mos fonsau a haver d'entregar d'ora es *Contingent Provincial*, mos passam a s'altre partit, que no serà tan exigent.

Ens creguen es caporals de sa Diputació: això és s'únic camí, no n'hi ha d'altre per resoldre es problema que else té empantanegats i enrocats. Això és sa solució; no'n cerqu n d'altra, que no'n trobaràn cap més que aquesta.

L'amo'n Llorens Caldentey i Perelló de Ca-N'Aulesa

Seria injusta LA AURORA si just fés constar que aquest meritíssim manacorí se morí tal dia i que tothom se dolgué de tal desgracia i que anà molta de gent an el Rosari i Funeral, come mostra de ses simpaties generals de que gaudia es mort. Just dir això seria dir casi no res i deixaria es lectors casi a les fosques de qui era l'amo'n Llorens. L'amo'n Llorens era en tota veritat un homo extraordinari, sens dupte un des mallorquins de sa present generació més dignes d'estudi per lo molt que hi porem aprendre, i culpa nostra serà si no hi aprenim. Sí, l'amo'n Llorens és una gloria de Manacor i de tota la pagesia de Mallorca, i ens deixa un sens fi de llissons i bons exemples que hauriem d'aprofitar, i és pecat que no los aprofitem.

Nat l'any 1824 d'una familia honradíssima manacorina, planter de virtuts cristianes, ja an es quatre anys tengué per mestre el P. Benet Pocovi, frare Dominic, amb el qual aprengué ses primeres lletres fins a onze anys, estudiant castellà i llatí que no oblidà mai, fins an es punt de que, quant ja era granat, havent passada una temporada a França, se confessava en llatí. A onze anys el passaren a escola amb el P. Juan Parera i hi estudià de comptes fins an es catorze anys, que ja comensà a ajudar a son pare a cuidar ses seues terres i ses possessions de sa noble familia Aulesa come Majoral que n'era son pare, i ell ha seguit essent-ho fins a la mort.

Ell sí que no fons mai cap *Majoral* en so sentit de que just miràs es qui fan feina per fer-los-ne fer. En feia fer an ets altres, però ell en feia més que no en feia fer; i no feina just de cap, sinó sa de conrar sa terra en tots es seus rams. E'hu duia tant p'és socorrat an això de fer feina an es camp, que n'ha feta fins a la mort, se pot dir. Ja desde jove prengué s'avés d'anar a missa d'aua; i, sortint d'ella, ¡cap a enllistir feines! o an es camp o a ses altres obligacions que li sortien.

Ja prest se conegué que era un homo de molt de suc de cervell, de molt de seny, la nata per un consei, ple d'abnegació, disposat sempre a sacrificar-se p'és bé d'ets altres, p'és bé públic; mai el trobaven que cercàs ses seues conveniencies en perjudici de tercer; sempre el trobaven per compondre ses coses desgavellades o embuiades dins ses families i dins es poble, brillant dins ell l'amor en el próisme en grau ben alt; se veia que tota sa seua idea era de fer bé a tothom sensa mirar an-e qui, bé an es còs i bé a s'ànima. Era un gran cor i una gran intel·ligencia,

un cap molt clar per veure ses coses justes i raonables.

An es vint i tres anys se casà, essent sempre exemplar i mirai de casats i d'homos de ca-seua. Per això el cercaven molt per aconsejar-s'hi i eren a luf ses families que, en haver de fer partions entre germans, el cridaven per que los ho arretglàs. Sols Deu del cel sab ses questions i es plets que evità, ses des-concordies que abolí, ses baraiies i de-unionis que apacivà. I no era sols a Manacor que el cercaven per arretglar divisions d'herencies, sinó a altres viles i fins a Ciutat; així és que el cercaven per coses d'aquestes a Ca's Comte d'Espanya, a Ca's Marqués d'Ariany, Ca's Marqués del Palmer, a Ca'n Mas des pla del Rei, a Alaró, a Campos, a Petra. I per tot allà on passava, deixava tan bona olor, que despertava ses ganas d'aprofitar es seu do de consei, d'acert, es seu esperit recte, equanim, equilibrat, que sempre realisava sa norma suprema de justicia: *donar a cada u lo que és seu*. Això li valgué una fama universal dins Mallorca entor ses persones de cara i uis i dalguna importancia; per tal motiu tothom coneixia l'amo'n Llorens Caldentey de Manacor per un homo d'homos.

Així no és estrany que an es trenta anys el fessen de s'Ajuntament d'aqueixa vila i la Reina l'anomenàs Bal·le de Manacor la primeria de l'any 1854. Era taiat de lluna per Bal·le per que reunia totes ses grans qualitats que ha de tenir un qui comanda damunt un poble: integridat natural a prova de bomba, bon sentit i seny de bística véia, prudencia austeridat, trempansa, mansuetut, domini de sí mateix, esperit de sacrifici, zel des bé públic, abnegació de bon de veres, ausencia absoluta d'egoisme, magnanimidat. Tots aquestes qualitats caracterisaren sempre l'amo'n Llorens, i brillaven damunt ell sobre tot en comandar, quant era Autoridat; i hu va esser moltes de vegades dins es Municipi de Manacor, sempre en benefici des bé, de s'orde i moralidat de tot es poble. Ell governava sempre es poble com un bon pare governa ca-seua, sacrificant-se p'és seus fiis; sí, ell mirava tots es manacorins, essent ne Bal·le, come fiis seus, come amics de cor, no per explotar-los ni tondre-los i treure'n tot es suc possible, sinó tot lo contrari, per fer-los tot es bé que poria, en lo temporal i en lo espiritual. Es caràcter paternal de totes ses seues Bal·leries és lo més notable i típic que se sia vist en materia de Bal·les i de comandar.

Sa primera Bal·leria fons molt curta, per que, havent-la comensada dia 14 de janer de l'any 1854, pocs mesos després entraren es Progressistes, comensà es famós *bienni progressista*, i és bo de veure que an aquells capverjos no los havia d'agradar ni havien de voler un Bal·le com l'amo'n Llorens; així és que dia 31 de juliol hagué de tocar renuncia. Però sis anys més tart le hi tornen fer, comensant dia 1 de janer de l'any 1861 i hu fons tot aquest any i tot l'any 1862. Passaren un parei d'anys de descans de Bal·latge per l'amo'n Llorens, però li tornen carregar la somada la primeria de l'any 1867, i la va dur fins dia 3 d'octubre de l'any 1868. De manera que sa Revolució del setembre el trobà de Bal·le a Manacor, i per cert que se va sebre enginyar de tal manera, que a Mancor no hi hagué cap desorde, desgavell ni rebumbori a sa caiguda de la Reina.

Esclatada sa Revolució i desgavellades casi totes ses coses dins Espanya, dins Mallorca i també dins Manacor, sa gent d'orde i de ca-seua veren que no hi havia altre llivell ni remei que defensar-se, que organisar se per que el dimoni no se'n dugués ses títeres. Llavò fons sa gran època de l'amo'n Llorens. Ell se sabé enginyar per atreure-se tots ets elements no revolucionaris de Manacor, i amb D. Juan i D. Miquel Amer, amb l'amo'n Guillem Muntaner

de sa Torre i D. Pere Antoni Bosch de So'n Mesquida i demés gent influent no tarada d'esperit revolucionari, arribà a organisar aquella inoblidable societat que se deia *s'Unidat Católica*, que sempre que se presentà a ses urnes, guanyà ella tota sola contra tots ets altres partits ses eleccions. Es cap, s'ànima d'aquella societat era l'amo'n Llorens; tothom tenia sa confiansa amb ell, ell duia allà on volia aquells milenars d'homos, per que tots sabien i estaven convençutíssims de que no los havia de dur mai a cap part dolenta, sinó an es bé material i moral de Manacor.

Passen un parei d'anys de vida revolucionaria, i per un de tants de capgirells com donà llavò la Cosa-Pública, l'amo'n Llorens fou altra volta Bal·le de dia 17 de setembre de 1872 a dia 24 d'agost de 1873, que entrà s'Ajuntament des republicans.

Desfeta sa Revolució amb sa pujada del rei N'Anfós XII an es trono d'Espanya l'any 1875, sa societat *Unidat Católica*, perduda sa seua principal raó d'esser, anà decaient fins que desaparegué, i ses forses polítiques que la componien, se desgavellaren: unes se'n anaren amb sos *liberals*, ses altres amb sos *conservadors* i altres foren colom: d'escampadissa. L'amo'n Llorens quedà a la mira, disposat a fer-ho sempre de tot per beneficiar Manacor, i així se passà tots ets anys de sa seua vida. Mai feu anques enrera ni donà es vent per escampat en tot lo que fos servir i procurar es bé públic. Aquesta és estada sempre sa política de l'amo'n Llorens; per això el trobaren per esser Bal·le de dia u de juliol de 1882 fins a 1 de juliol de 1883, i de 1 de juliol de 1897 fins a 19 de desembre des mateix any. Per això, quant se desencadenà damunt Manacor aquella feresta turbonada política entre *fusionistes* i *conservadors* a on patí tant i tant Manacor en tots sentits i s'encallà de tan mala manera sa barca municipal, contreguent un deute aborronador davant s'Estat i davant sa Diputació, l'amo'n Llorens se va retreure plorant dins ca seua es desgavells, desbarats, atentats i ruina des polítics manacorins; i només sortia a's mig per veure si posaria pau, per allargar sa mà a tots es qui se demostraven gens posseïts des desig de fer bé a Manacor.

Altra sòrt seria sa d'aquesta vila, si tots es qui s'hi d'ediquen a sa política, prenguessen llum de l'amo'n Llorens, el tenguessen per Mestre i Guia, seguissen ets seus exemples, obrassen come bons i sencers deixebles seus. Per això hem dit an es principi que es manacorins tenen molt que aprendre de l'amo'n Llorens, sobre tot es polítics. Si Manacor se vol salvar, si vol viure bé i honestament, no té altre remei que seguir ses seues peñjades. Sa seua política, que no tenia altra aspiració ni ideal que es bé de Manacor en lo material, moral i intel·lectual.

Sí, tots es polítics haurien d'esser com l'amo'n Llorens, que comensava per esser un homo honrat a carta cabal, sencer, recte, animat de millors desitjos, ple de zel p'és bé de Manacor, que no mirava mai ses seues conveniencies, sino es bé comú, que anava sempre ablatat de s'amor de Deu i an el próisme, que lo que no volia per ell, no hu volia per negú, que feia bé sensa mirar an-e qui, que manetjava sa gent amb amor i humildat, no a bastonades ni amb males reclanques.

Fou sempre un exemplar, un model un mirai d'homos de ca-seua, d'esposos de pares, de persones que duen mando.

A missa d'aua cada dia, a confessar espesses vegades, a combregar sovint sovint, a tots ets enterros, a totes ses funcions d'esglesia, el veien sempre. Ja hu sabia tothom que ell no feia falta mai a res d'això, per poc que pogués. Perteneixia a tots ses associacions piadoses, a totes ses confraries, el veien a totes

ses processons, a totes ses pelegrinacions i manifestacions catòliques. Era President de ses Conferències de St. Vicens de Paul des que comensaren, President d'ets Obrers Catòlics des que se morí l'Amo'n Guillem Mun-taner de la Torre.

Sobre tot, ¿quina obra bona se feu dins Manacor de l'any 1850 ensà que ell no hi figuràs com un des caporals, que no hi fés costat, que no hi dugués tota sa seua influència?

De manera que en tota veritat se pot dir que consagrà tota sa seua llarguissima vida de noranta dos anys an es servici de Deu, de l'Esglesia, de sa seua família i de tot es poble de Manacor. Per això Manacor té un deu-te mol gros devant sa sena memoria.

Sí, qualche cosa ve obligat Manacor a fer per la memoria de l'Amo'n Llorens, per agrair-li una vida de noranta dos anys consagrada an es bé de Manacor. No és gens duptós que l'amo'n Llorens és una de ses grans figures de s'història de Manacor. Que hu tenguen en compte es manacorins, i que òbriguen en conseqüència, perpetuant d'una manera o altra sa memoria d'aqueix gran homo i sobre tot pre-nint-ne llum i exemple, seguint ses seues petjades, imitant-lo, cadascú dins es seu redol.

¡Pobret! ¡Si que'n fa de compassió!

P'el Kronprinz o Hereu de la Corona d'Alemanya parlam, que, segons mos conta una revista inglesa, de nom Bull, n'ha passades i en passa de verdes i de madures, tot un enfilai de socaires, que ni es moixos, que tenen set vides, com sabeu, les resistirien. Escoltau si no. Segons diferents periòdics dia 5 d'agost d'entany el pobre Kronprinz a Berlin fou víctima d'un atentat d'assassinat; dia 18 des mateix mes el feriren greument a sa frontera francesa, i el se'n hagueren de dur a un hospital de La Haya (Holanda); dos dies després, dia 20 d'agost, a Berlin li taiaren una cama dos que l'anaven a assassinar; dia 24, dos dies més tart l'envesten un altres assassins i amb un poc més li fan sa pell. Aquí l'homo acaba sa paciència i dia 4 de setembre prova de matar-se; dia 13 des mateix mes, se morí amb un vel damunt sa cara dins un hospital de Brussles.

Però això no li bastà, sino que lo endemà de mort, dia 15 el mataren altre pic a un atac de Verdun, mentres que dia 15 el ferí un schrapnel (un canó) a Polònia. I no creguen que en tengués prou encara! Ell dia 18 d'octubre una certa Lady (senyora inglesa) el va veure enterrar a Berlin; però just lo endemà trobaren es seu cadàver an es camp de batalla, uns diuen si a França, altres si a Rússia. Sobre tot, dia 3 de novembre el tornaren enterrar per lo que pogués esser; però lo endemà una bala francesa el tombà de mala manera i dia 8 va caure esclafat no saben com i el se'n varen dur a un castell molt lluny. ¿Que me'n direu? Ell dia 13 des mateix novembre prenia es mando de ses tropes alemanyes des front oriental, dins Rússia; però justament dia 17 el feriren mortalment, i ¿que fa ell? Arriba Nadal, i li estreny cap a ca-seua per fer ses Festes amb sa dona i ets infants. Passades ses Festes, ja li ha copat cap a la guerra, fins que dia 16 de janer el tornen ferir. Aquí li lleen es mando dia 3 de mars; l'enviaren a ca-seua a cuidar sa dona i sa llocada, que no és gens petita; però no hi degué fer gaire pusses, perque dins poc temps es periòdics allats mos feren a sebre que sa dona del Kronprinz era a cuidar-lo an es front de batalla perque una bala l'havia esceiat de mala manera.

Totes aqueixes notícies han donades es periòdics contraris d'Alemanya sobre el pobre Kronprinz, i l'Herald de

Nova York ha tenguda la santa paciència de replegar totes aqueixes notícies per... edificació des lectors; i sa revista de Madrid Razón y Fe e hu ha retret tot per que... es qui llegesquen, s'esbutzin de riure i colegesquen es crèdit que mereixen certs periòdics.

¡Escoltau-ho, anti-clericalsetxos!

An ets Estats Units segueix l'Esglesia fent grans progressos. Sa gent d'allà es molt generosa envers de l'Esglesia, com poreu coletgir de sa gran partida de donatius que li han fets durant aquest any passat de 1915. Es donatiu més gros fonc és de la senyora Geraldin de Nova York, que per l'Esglesia de la Mare de Deu d'allà donà trecents cinquanta mil dollars (un milió set centes cinquanta mil pessetes). La Sra. W. Lanahan donà 159.000 pessos (un pessó són devers 3 pessetes) per fer una esglesia a Baltimore en sufragi des seu espòs mort. Mr. N. Brady, de Nova York, donà cent deu mil pessos per l'esglesia de St. Ignaci de Loyola d'allà. Mr. Corneli Crohin donà altres cent mil pessos a varies institucions i esglesies. S'hereva de Mr. Miquel Cudahy de Chicago, entregà a ses Germanes del Sant Nom de Jesús una casa magnífica a Pasadena (California), estimada a cent mil pessos. La Sra. E. O'Conor, també de Nova York, deixà en testament vuitanta mil pessos a diferents institucions catòliques; J. H. Paterson, de sa mateixa ciutat, deixà cinquanta mil pessos a s'Hospici d'Orfes de St. Jusep per nines. Ses donacions de deu mil fins a coranta mil pessos foren tantes que, si les haguéssem de retreure totes, seria un mai acabar.

¿Que hu senti, anti cleriquetxos mopies? E'hu veis com an ets Estats Units, que no poreu negar que sia un des pobles més civilisats del mon, l'Esglesia Catòlica no bat per les fornes ni va quart minvant, sino quart creixent i que hi fa hora per llego? ¿E'hu veis com an aquella gran República, en lloc de despujar-la a l'Esglesia, li aboquen amb sa mesura grossa?

¿Que hi ha reacció catòlica a França o no?

Es periòdics catòlics francesos diuen que sí i que, en acabar-se sa guerra, aqueixa reacció trascendirà a ses esferes governamentals, tant que l'Esglesia i es catòlics se veuràn considerats i respectats. Deu mos és testimoni de que voldriem que fos així. Una cosa, però, mos fa venir duptes: que es famós diari de Paris Le Temps, orga mig oficial des Govern, fa setmanes que sortí dient que tota aqueixa resistència heroica i admirable que oposa França an ets alemanys devers Verdun, es fruit de s'Escola Laica. i que hi ha haurà que sostenir aqueixa Escola després de sa guerra, i mantenir-li es seu predomini absolut dins França, fent-le-hi reinar a tota ultransa. ¿Això són es propòsits des Governants francesos? Ens agradaría que es periòdics catòlics de França mos esvaïssen sa malíssima impressió que mos ha feta aqueixa sortida de Le Temps de Paris.

Es capellans a ses nacions en guerra

Inglaterra. Atenent a una petició des Cardenal Arquebisbe de Westminster (Londres), es Govern Inglés acaba de declarar lliures i francs des servici militar es sacerdots catòlics inglesos, seculars i regulars. I això que, com sabeu, es Govern Inglés és protestant. ¿E'hu senti, anti-clericalsetxos xeubes i caps-de-gri d'Espanya? Un

Govern protestant fa això a favor des capellans, que voltros voldrieu veure crucificats!

Alemania. En rebre l'orde sagrada del subdiaconat (Epístola), es seminaristes queden francs des servici de ses armes. Lo que hi ha que, en temps de guerra, hi presten servici des Ministeri Sagrat, com escau an es seu caràcter d'Ordenats, això es qui hi són necessaris. També amb això Alemanya està de ple dins es Dret Canònic, dins ses lleis de l'Esglesia Catòlica i això que ets aliadòfils sempre mos venen amb so cantussol de l'Alemania protestant! ¡com si a Alemanya no hi hagués vint i quatre milions de catòlics! Més que dins Espanyal

Austria. Tots els sacerdots seculars i d'Ordes Relligioses están absolutament francs des servici de ses armes, com ara a Inglaterra. Ja se sab que Austria casi tota és catòlica; per això n'estam tan contents de que vaja tan avant, per lo cuantra que la du sa Masoneria, precisament per lo catòlica que és Austria.

Italia. Es clero ha guanyat molt amb aquesta guerra per s'heroisme apostòlic i zel extraordinari que ha demostrat assistint an es ferits i servint-los an es camp de batalla i an ets hospitals i administrant-los es Sagraments. Soldats i Majors se desfán tots amb alabanses des capellans i los aclamen i los reben i tracten come reis, havent-hi nombroses conversions dins s'exèrcit, de gent que no s'eren confessats de quant eren al-lots pusses i que tot d'una insultaven es capellans de Retgiment, i ara acaben per convertir-se i morir come sants. Es tan grossa sa reacció que hi ha dins s'exèrcit italià a favor des clero, que La Civiltà Cattolica, sa primera revista catòlica del mon, hi ha dedicats una partida d'articles espinzellant-ho fil per randa. Hi hem passat un pler sens mida lletgint los.

França. En virtud de ses lleis militars, fetes ja en odi de l'Esglesia, quant esclatà sa guerra, s'hagueren d'incorporar a s'exèrcit 25.500 sacerdots francesos. Sembla que n'hi ha més de tretze mil que batallen amb ses armes amb ses mans com qualsevol soldat. Segons estadístiques que corren, no fa gaire que n'hi havia mil quatre cents vuit de morts, sis mil trecents vint i dos de ferits i més de vuit cents entre presoners i desapareguts. Veiau si es blau es fester!

Capelletes de carrer (Manacor)

Antigament, quant els pobles cristians donaven proves del sentiment relligiós en totes les manifestacions de la vida, moltes de families, lo mateix que els Consells municipals, feien gala de la seua fe adornant la fatxada de les seues cases o dels edificis públics amb un ninxo o capelleta, casi sempre d'algun valor artístic, a on posaven una imatge del Bon Jesús, de la Mare de Deu o de qualche sant, imatges que molt sovint donaven nom an el carrer. A Roma sobre tot i a altres poblacions d'Italia i d'Alemanya se'n veuen prou encara d'aquestes capelletes. A la Ciutat de Mallorca n'hi havia també a casi cada carrer. I a moltes d'elles els veinats hi encenien el vespre un fanal d'oli que cremava tota la nit, i fins i tot celebraven cada any una festa relligiosa i popular que hi prenia part la gent de tota la barriada. Avui en dia aquestes antigues costums se perden o aquestes festes degeneien i prenen un caràcter casi completament mundà.

A Manacor també n'hi havia una partida d'aquestes capelletes de carrer, i si bé ja en són desaparegudes unes quantes, encara en queda qualcuna come per mostra. Ventaquí una petita ressenya, amb les notícies històriques i tradicionals que hem pogudes replegar.

La del Camí des Port

A l'entrada de la vila, an el camí des Port, i atracat a la paret de l'escorxadador públic (matadero) se conserva un petit retaule damunt una columna prismàtica i la corresponent rebassa. Hi ha, de baix-relleu, una imatge de Maria Santíssima, representant la seua Assumpció gloriosa an el Cel per ministeri d'àngels; n'hi ha quatre, dos a cada part. Sembla aquest monument qualche misteri antic del Sant Rosari, com els que se trobaven p'el camí de Lluch, a la vorera, o com els que se veuen encarà a la pujada del puig de Monti-Siòn de Porreres.

La des Santet (St. Ramón de Penyaforç)

Quant els Frares de Sant Domingo fundaren el Convent de Manacor, l'any 1576, de totduna s'establiren a la casa del noble Perot Andreu, avui en dia de D. Jusep F. Villalonga, situada en el carreró que encara s'anomena des Convent, i allà desdicaren a Sant Vicens Ferrer una capella provisional per fer hi els actes de culte i funcions relligioses mentres durassen les obres de l'esglesia actual. Inaugurada aquesta devers l'any 1617, transportaren el retaule del Titular, diverses pintures i els demés objectes que hi havia a la capella primitiva i que se porien aprofitar. Però, segons conta el poble, hi hagué entre tot això una figura de St. Ramón de Penyaforç, que, per massa petita, la deixaren sense col·locar. Era Sant Ramón un dels sants de l'Orde de Predicadors més populars a Mallorca, a on era vengut come confés del Rei En Jaume pocs anys després de la Conquesta. Així idò, per la devoció que li tenien els conventers, demanaren an els frares aquesta figura i la posaren dins un ninxo rònec demunt el portal de la casa del recó que fa el carrer des Santet, que així és com s'anomena casi sempre el de Sant Ramón. I aquesta devoció, lluny de minvar, s'és conservada, tramesa de pares a fills, de manera que els veïns d'aquella barriada encenen encara tots els vespres un fanal devant la devota figura, i quant l'Ajuntament, anys enrera, posà en aquell endret un llum elèctric, demanaren i hu varen conseguir que'l fessen decantar un tros enfora dins el mateix carrer.

LBUC ENDARDELLA

Es jueus i la Santa Seu

Una Junta de jueus nort-americanos ha dirigit un missatge an el Papa en nom des tres milions de jueus d'ets Estats Units demanant li que s'interessi p'ets seus germans de religió que's troben a ses nacions en guerra. El Papa ha contestat que sí que hu farà perque l'Esglesia Catòlica tracta tots ets homes come germans i los estima en Deu nostre Senyor come proïmes que són. El Papa interessarà tots els Bisbes d'aqueixes nacions a favor des jueus.

¿E'hu veis, republicanetxos i socialistetxos com fins i tot es jueus acudeixen an el Papa, per sa confiansa absoluta que els inspira, perque veuen que té un cor de pare, ple d'amor per tots ets homos come Vicari Suprem que és de Deu? ¡I voltros tan carronyes que no vos treis paraula bona d'ell! ¡Caps de gri que sou!

N'Arnau

XIII

Com N'Arnau era vengut a fer-me visita, la hi vaig haver de tornar perque sa bona criansa hu demanava.

Me present un dia a ca ses senyores Xeretes, i vaig esser tan desgraciat que hi vaig trobar En Penjat, En Mena i En Llevantol, però no N'Arnau, que varen dir que era a festetjar.

Tots tres se posaren a contar-me'n coses i coses, que me feren esbutzar de riure.

Entre altres, me digueren des pas de ses *aries* que va compondre i que jo vaig dur a Barcelona a veure si cap Casa-Editora les hi voldria comprar. Idò llavò l'homo s'empennà a enviar-les a Milàn i a París; demana an En Penjat i an En Mena que li aclarissen quins eren ets editors de música de més fama an aquelles capitals, cosa que aquells dos revelers ignoraven, però que no per això romangueren confusos, sino que s'inventaren dos o tres noms de Cases-Editores de Milàn i de París amb la direcció i tot, N'Arnau les va escriure i remetre ses *aries* demanant-ne mil pessetes l'últim de cada una. En Penjat i En Mena prengueren nota d'aquelles cases a on N'Arnau havia escrit, i fingiren una contestació de tals cases, figurant que anava dirigida a una casa de Barcelona per que escrigués a N'Arnau que acceptaven ses *aries* per mil pessetes cada una, que les hi enviarien, s'entén, ses pessetes, tot d'una que tendrien ses *aries* estampades i posades an es mostradors per vendre, i llavò afegien que los n'enviàs d'*aries* per l'estil tantes en compongués perque era segur que es públic les se prendria de ses mans i no n'hi hauria per qui en voldria.

Com arriba aqueixa contesta de.... Milàn i París, N'Arnau cuidà a tornar boig d'alegría i satisfacció, i En Mena i En Penjat ben alerta a fer res coneixedor! i vengà donar coratge a N'Arnau! No en volgueu sebre més: de llavò ensà n'ha compostes d'*aries* un parei de dotzenes; i, tot d'una que les té mig engarbullades, ¡hala cap a Milàn i cap a París!

I allà l'homo se passa cada dia hores i hores pensa qui pensa com s'ho ha de fer per gastar sa gran doblorada que li entrarà de Milàn i de París es primer dia que hi haja *aries* estampades i sobre tot dins es mostradors.

Considerau quins comentaris e-hi deuen fer es dos polissardos d'En Mena i En Penjat, que són realment penjadors.

Jo les vaig demanar si era vengut l'Amo de So'n Palafanga, i me digueren que sí, i que lo primer se'n era anat a Montí-Siòn. Le hi acompanyà es Majordom des senyor d'aquell lloc; se presenten a sa Secretaría de l'Institut, i demanen si hi està matriculat un tal Arnau Coll i Bella-boca, es dos llinatges vers de s'Artista, i los digueren que estava matriculat a tercer any de Batxiller. Demanen allà quins catèdràtics tenia, los ho diuen, i ¡cap a veure-los! Los troben, los mouen de N'Arnau i tots digueren que anava a classe sense faltar cap dia. L'amo ja no anà a cercar pus, sinó que agafà N'Arnau i li diu:

—Bono, veig que ara te portes bé i que es catèdràtics no donen cap queixa de tu. Segueix fent-ho així, si no vols que acabem s'amistat.

Aquell homonet, tan satisfet romangué de veure que es seu fii anava a classe i que es seus catèdràtics no n'estaven queixosos, que ja no anà d'aclarir res pus, i ¡cap a So'n Palafanga foren ses feines!

I N'Arnau tot satisfet veient que es seu pla li sortia de primera i que son pare no li havia afinada sa manganeta i que se'n era tornat a sa possessió content i enganat, figurant-se que N'Arnau s'era compost, allà on està més espenyat i esfondrat que mai.

Basta dir que hu té tot arretglat per fogir de Mallorca cap a Milàn o París tot d'una que li remetràn d'aqueixes capitals es primers diners de ses *aries*; en tenir-ne per passar es camí, ja s'hi espitxará, primer a París per veure-hu i llavò a Milàn per fer-hi ets estudis, perque tots ets entesos li diuen que és a on trobarà més bons Mestres.

I lo bo és que no para de compondre *aries*, i encara no les ha acabades, com ¡hala a encaminar les a París i a Milàn.

Sobre tot, cuidarem a fer ui de riure de tot aquest xim-xoram de N'Arnau

amb En Penjat, En Mena i En Llevantol, que no saben com acabarà tot aquest cabermoni, pero que creuen que ja no pot durar gaire perque per un vent o altre esclatarà es bony i el dimoni se'n durà ses titeres.

Me vaig despedir d'aquella bona gent veient que N'Arnau no compareixia; En Penjat i En Mena m'acompanyaren, i me digueren en tot secret que certs vespres molt tart, quant tothom està colgat, se són tímuts de que N'Arnau sortia d'amagat i estava un parei d'hores a tornar a la casa; i que ells li han seguits es passos, que ell no los guipàs, i resulta que és que se'n va a festetjar. Arriba baix de ca Na Floripes, pega un siulo especial, i tot d'una ella obri sa finestra, i ja són partits a esmoliar-se sa garrova, rallant p'es colzos, tirant tantes de bataionades un i altre que n'hi ha per esmortir-se de riates.

A mi m'entraren ganas de sentir una festetjada d'aquelles, i En Penjat i En Mena se comprometeren a avisar-me es primer vespre que notarien que N'Arnau fés s'eixida.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que una hora baixa que venia de fer quatre passes p'es Moll, me compareix En Penjat, i me diu:

—Hem sabut, no vulga sebre com, que anit e-hi ha d'haver festetjada. No se colc que jo no vengà a avisar-lo.

No me vaig colgar, i devers les onze i quart sent tocar a sa porta d'abaix, davall i foren En Penjat i En Mena, que me digueren:

—E-hi porem anar en voler.

—Però, vaig jo dir, i que se'n temeràn ells dos que noltros escoltam?

—No senyor! va dir En Mena, perque un veinat conegut nostre, de tan pocs mal-de-caps com noltros, en temer se de que hi ha festetjada, se posa a l'aguait a una finestra sense llum, i allà els escolta per ses riaies que li fan un i altre. Noltros li hem parlat si mos voldria amb ell per porer-ho escoltar, i mos ha dit que sí i que mos espera.

—¿Què me'n direu? Ell mos esquitxam a ca-aquell veinat de ca-Na Floripes Punxora, que no té es portal an es mateix carrer, i així hi poguérem pujar sense que es dos festetjadors se temessen de res.

Aquell veinat mos rebé en paumes d'or, mos posam tots dins una quadreta que tenia una finestra davant per davant de ca Na Floripes, amb ses portes obertes i ses persianes tanca-des i fora llum.

I arribarem de bon toc perque Na Floripes de sa finestra i N'Arnau des mig des carrer les se donaven de bona manera i se'n deien de verdes i de madures, amollant barbaridats a tala-baixons.

Lo primer que sentirem, fonc Na Floripes que deia:

—Arnau, tu ja no penses en jo. Jo hu conec en sa teua cara!

—No des al viento, diu N'Arnau, *palabras tan desgarrantes, aérea paloma de mis pensamientos!*

—¿Què és això que t'emboiques? diu ella. No t'he entès, fiet!

—¿Com m'has d'entendre si una llama devorante abraza mi corazón?

—Si es tanta sa cantidad d'idees i de paraules que se abalanzan y se precipitan a mis trémulos labios....

—¡O que parles de maco! diu ella. Una servidora teua no és tan fèrtil!

—¿Cuanta modestia atesoran los senos de tu alma! diu ell.

—Foi! diu ella. Ell ja hu veus! Es qui tenen relaciones s'han d'instruir diametralment; han d'esser molt francs. Una servidora, no és per alabar-me, e-hu som molt! Res, Arnau! parla por mi amor, que t'assegur que m'alsa en pes! No sé com dir-t'ho lo que t'estim!

—¿Com vols que parl, diu N'Arnau, si sent entrar per dins es meus oídos el desbordado riachuelo de tu voz ninfática que sería la quema de todo el,

orbe de polo a polo, si no hi hagués mi incomparable voz de basso absoluto, que nada semejante escucharon los siglos? ¿Entiendes, divino Serafin?

—Així mateix, Arnauet meu! diu ella. Es que una servidora som molt ignoranta!

—Falso de toda falsedad! diu ell. Tu lo que és mol sabia; pero jo hu som més. Lo que hi ha que no tots sepueden permitir el lujo de usar este lenguaje divino en que modulo mis acentos.

—Sí que en sabs de conversar! diu ella. Mil gracies, Arnauet meu, des bons ratos que me fas passar!

—Floripes de mis entretelas! diu ell, tu no m'has de donar gracies de res perque tot quant tenc i esper a tenir, todo te pertenece por el indiscutible derecho internacional de las naciones civilizadas.

—Arnau! diu ella, estàs vertaderament divino!

—Això sí, diu ell, moltíssim! moltíssim! Però, Floripetes meua! jo lo que te vui mostrar, són aqueix termes, aqueixes frases tan altssonantes per quant seràs mi inseparable costilla, que t'hauràs d'exhibir ante toda Europa, i pugues parlar según lo exigen las necesidades de los tiempos modernos.

Amb això notam que Na Floripes se treu es mocador, se torca ets uis i com, que fés sa llagrimeta. N'Arnau se'n adona, i se posa dir:

—Pero ¿qué tienes, angelito celestial? ¿I ara ça on vé això? Te sientes mal, tórtola mía!

Mentres tant sentiem es xinglot de Na Floripes, que com que hagués d'esclafir de plors, fins que a la fi romp dient:

—Ai! ai! ai! aqueix llanto me té intransitable! Com jo hu veig, Arnauet des meu cor! que tu te'n aniràs a París i a Milàn, i jo romandrè aquí abandonada i desolada; i tu t' enamoraràs d'altres i ja no pensaràs pus en mi! Ai! ai! ai!

I ja torna esser partida amb un xinglot ben alt de punt, que par que no pogués tornar alè.

—Pero ¿que pasa, alado querube? diu N'Arnau. ¿Qué congoja chirriante tritura tu pecho tentador?

—Ai! ai! ai! deia Na Floripes, xinglota que xinglota i ¡bones torcades de mocador devers ets uis!

—Estrella refulgente de mis pupilas, todo amor! diu N'Arnau, cridant ben fort. No me atormentes ni descoyuntas todas mis fibras con estas notas lacrimantes de fatídico dolor! Deixa anar, Floripetes, aquestes idees fastàs-tiques que me crisan los nervios! Massa sabs que todas las ninfas palmesanas se disputen sa meua mà; tant que, sin temor de ser desmentido, puc assegurar, que n'hi ha d'onze a dotze que es seny a perdre per mi, i que no me'n admiraria gens que prenguen mistos o sulfumant, es dia que jo los desengan. Idò bé, Floripetes! tu és de totes sa preferida. Aquí me tienes de hinojos a tus plantas!

—¡Quin pes que m'has llevat de damunt, Arnauet meu! diu ella. Ara ja me sent més bé!

—¡I lo que t'hi sentiràs cuando ocupe yo mi puesto de honor en la escena teatral a Berlín, París, San Petersburg....!

—I a Mallorca, diu ella, ¿que no hi has de cantar?

—¿Mallorca m'has dit? s'exclama N'Arnau. ¡Ni dins Espanya que no me sentiràn, en no esser, que el Rei i la Reina m'ho demanin de genoions! ¡sols voldrà cantar devant Reis, Presidents de República i Emperadors!

—¡Sí que serà gros això! diu ella.

—¡Més que tu no't fas comptes! diu ell. ¡I per badar boca, m'hauràn de donar milenars de pesetes! ¡Nada! nada-remos en la abundancia! I En Mena i En Penjat que no mos deixaràn mai: es metge per cuidar-me sa veu, i es misser per dur-me es comptes i moure plet an ets Empressaris que no paguin a cap de tornal!

—¡Jesús, si fos vera aquesta! diu ella.

—Pero ¿dudas acaso del porvenir? diu ell.

—Jo de lo que tenc por, diu ella, que ara que te'n aniràs a París i a Milàn, a on e-hi ha d'haver per forsà tantes d'estornelles i sól-eres que sabem fer veure des blanc negre, no t'embarriolin i no te pesquin, i ¡bona nit, Floripes! Si te he visto, no me acuerdo.

—Floripes, por Dios! diu ell, que me matas con estas arañazos! Bajo palabra de honor te dic i re-dic que, allà on vaja Arnauini Achille Gorghetti Amplabucca allá irá mi incomparable Floripes!

—Vol dir me promets, diu ella, d'esser-me feel?

—¿Si t'ho promet? diu ell. No sols t'ho promet, sino que t'ho jur! I per que veges que és així, escolta aquesta aria que sobre motivos de mi amor, vaig improvisar anit passada poco antes de entregarme en brazos de Morfeo.

Aquí Na Floripes tossí una mica, i N'Arnau prova de desembossar-se sa gargamella, dona un re bemol i en clau de fa amolla an es bram, cantant aquesta

Aria

Floripetti encantadora,
sol de luz zodiacal,
escucha del que te adora
esa aria fenomenal.

Yo que de Bajos gigante
seré y del orbe terror,
te canto, sirena ondeante
en las alas de mi amor.

Te amo ay! con virulencia,
antropófago arrebol!
te adoro ay! con estridencia
tierno y sarcástico sol.

Cuando allá en Berlin de Prusia
mi debut haga furor
y la Emperatriz de Rusia
me haga ofrenda de su amor,

—Senyora, diré, Gorghetti
no es suyo su corazón.
Es de Madam Floripetti,
de mi amor rapaz halcón.

I aquí s'atura N'Arnau amb so carca-bòs mig esfondrat d'haver tretà tota sa veu i haver-la-se forsada. Amb sos crits havia alsat es carrer i desxondits casi tots es veinats, que obriren ses finestres per veure que era aquell re-bumbori.

Aquí es dos festetjadors, veient es joc tan mal parat, taiaren caps: Na Floripes tancà sa finestra i N'Arnau e'hu donà a ses cames cap a ca ses senyores Xeretes; En Penjat i En Mena feren lo mateix i jo cap a ca-meua a posar ets ossos de pla, que massa hu havia mester sa meua pobra còrpora.

PAU FORA-EMBUIS

Noticies de Manacor

Dimegres qui vé, dia 21, es vespre a la Parroquia, Completes solemnes amb el Santíssim Patent. Dijous, diada del Corpus festa grossa, com sempre. Predicará Mn. Guillem Femenies. Es cap-vespre a s'hora acostumada faràn sa processó amb el Santíssim.

Ses Coranta Hores del Sant Cristó anaren de lo millor. Es vespres es festers estaven encesos, i feien molt de bo. Vengué de nou a molta de gent que estiguessen encesos. Predicà el P. Llorens Riera (de Sant Martí); e-hi assistí el nostre Magnífic Ajuntament com es costum i moltíssims de feels. Que molts d'any les poguem celebrar aqueixes Coranta Hores del St. Cristó tan antigues com són.

Aquesta setmana han anomenat Jutge Municipal D. Sebastià Perelló i Trias. Com ell tenia es càrrec de Bal'le accidental i eren incompatibles es dos càrrecs, és romàs encarregat come Bal'le accidental D. Rafael Fuster. Tot los sia enhorabona a un i altre.

S'enterro de l'amo'n Llorens Caldenteu fonc uns cosa mai vista de sa gent que hi anà; se pot dir que hi acudí tot Manacor. L'amo'n Llorens se mereixia això i molt més. En mort volgué esser lo que era estat sempre en vida: un exemplar de modestia i humildat. Per això deixà dispost que el se'n duguessen an es cementiri en cotxo de tercera Al cel lo ve-gem. amèn.

Tipo. lit. de Amengual y Muntaner